

NÖTSKAL, n. 3. Det på en nöt befintliga skal, som omsluter kärnan.

NÖTSKOG, m. 2. Mängd af på ett ställe samväxande hasselbuskar.

NÖTSKRIKA, f. 1. Sparffågel af 13 till 14 tum lång, rödgrå med hvit gump och svart, nästan tvär stjert. Lefver af ollon och nötter. *Garrulus glandarius*. Kallas äfven Ollonskrika, Kornskrika, Skogsskata.

NÖTSKRUF, m. 2. Skruf på ett bösslås, som fasthåller henen på nöten (III) fyrkant.

NÖTSLÄGTET, n. sing. def. (nat. hist.) Idislande djur.

NÖTSTOCK, m. 2. Ena tappen på nöten i ett bösslås.

NÖTSVARF, m. 2. pl. — *svarfvar*. Se *Svarf-klofve*.

NÖTSTYNG, n. 5. Insekt af släktet *Styng*, nära 1 tum lång, svart, med hvitgrå, gulhårig bakdel; lägger sina ägg på fåkreaturs rygg, der larfven fräter sig in genom huden, hvarigenom en böld bildas. *Oestrus bovis*.

NÖTVIFVEL, m. 2. pl. — *viflar*. Insekt af Skalbaggarna, hvars larv ligger likt en mask i nöter, af hvilkas kärna de lefva. *Curculio nucum*.

NÖTVÄCKA, f. 1. Sparffågel, 5 till 6 tum lång, med rak, kägelformig, trind näbb, ofvan gråblå, inunder hvitlett; klättrar med vighet; förtär insekter, ollon och nötter. Sitta europæa.

O.

O, n. 4. 1) Femtonde bokstafven i alfabetet. a) Uttalas med sitt eget, slutna ljud, och långt: *o*. När *o* utgör en ensam stafvelse, t. ex.: *O-tro, o-tack*. — β) När det slutar en stafvelse, t. ex.: *Tro, bo, bebo*. — γ) När *o* i samma grundstafvelse åtföljes af en enda konsonant, t. ex.: *Sot, hot, kor, bloda*. Undantagen ses här nedan, *b, β , γ , δ* . — δ) När *o* i samma grundstafvelse åtföljes af två eller flera konsonanter utan dubbelt ljud, t. ex.: *Hots, groft, fordra, gjort, bort* (af Böra), *nord, bord, ord, ort, kort* (spelkort, sjökort), *fort*. I *Bort* (borta), *Kort* (stackig) och *Sort* (slag) höres deremot *o* som kort *å*. — *b*) Uttalas med sitt egna slutna ljud, och kort: *a*) I böjningar af ord, som ändas på *o*, t. ex.: *Trott, af tro, bebodd, af bebo*. — β) Framför *m* i alla nominer med deras böjningar, som ändas i nominativ på *om*, t. ex.: *Dom, gom, lom, tom, domar, lomar, tomma*, ävensom *Rom* (staden), *stomme, blomma*, hvaremot *o* ljuder som *å* i *rom* (drycken), *blomster, blomstra*, m. fl. — γ) Framför *x*, t. ex.: *Fox, oxe, koxa, boxas*. — δ) I följande ord med deras böjningar: *Hon, ond, orm, ost, prost, hosta, forsla, ostrå, otta, bonde, socken, onsdag, foster, knoster, moster*. — *O* uttalas som kort *å*: *a*) När *o* i samma grundstafvelse åtföljes af dubbelt ljudande konsonant, *j* eller *m*, t. ex.: *Boj, boja, koja, kom, om, som*. — β) När *o* i samma grundstafvelse åtföljes af tvåskrifven konsonant, t. ex.: *Boll, skoll, oss, hopp, hoppa*. — γ) När det i samma grundstafvelse åtföljes af två eller flera konsonanter, af hvilka den första har dubbelt ljud, t. ex.: *Folk, tolk, sold, borg, och, godt, orka*. — δ) I vissa korta slutstafvelser på *om, on, op, or, et*, t. ex.: *Gifvom, småningom, ögon, öron, biskop, bröllop, rosor, marmor, något*, m. fl., äfvensom i böjningar och sammansättningar af dessa ord. — *d*) *O* ljuder som långt *å*: *a*) I några ord med grundstafvelsen på *of*, nämligen: *Dof, hof* (en regents), *lof* (beröm, tillstånd), *skof, klofve, sofva, sofra, förkofra, ofvan*, med böjningar och slägtord, såsom *Lofva, sofring*, m. fl. — β) I ord, som ändas på *rl*, t. ex.: *Sorla, porla, morla*. — γ) I orden *Kol* (brännkol), *moln, dold, son, ljog, sobel, kona, kora, boren, orden, ordning, honom, honung, konung*, med böjningar och slägtord. — δ) I vissa främmande ord, t. ex.:

Lord, hord, rob, kronisk, katalog, kupol, atom, m. fl., hvilka alla på sina ställen ses. — 2) Ljudet, som uppkommer, då bokstafven *o* uttalas.

O! int. 1) Utmärkande tecken för Vokativ. Brukas numera så endast i poesi och den högre stilen samt i det bibliska och kyrkliga språket. *O yngling! om du hjerta har att trampa sädrens stig. O Herre Krist! O Jesu! O Gud! hör oss mildeligen*. — 2) Utrop, hvarmed betecknas mångfaldigt skilda känslor och sinnelser, såsom: glädje, smärta, beundran, kärlek, o. s. v. *O, hvilken fröjd, hvilken sorg! O, huru beundransvärd är ej Skaparen i sina verk! O, hvad jag älskar dig!* — *Syn. Ack*. — 3) Uttrycker någonsång äfven förakt, hat, afsky. *O, hvilken stympare! O, du skrymtare! O, så afskyvärdt!* — *Syn. Ack*. — 4) Nyttjas ofta i satser, som uttrycka en önskan. *O, gör det! jag ber. O, mätte han snart komma. O, att det snart vore slut!* — *Syn. Ack! Ack* att!

O. Nekande partikel. Nyttjas som prefix i förening med en stor mängd ord, både verber och nomina, men isynnerhet adjektiver, participer och adverb. 1) Har i allmänhet betydelsen af: *Icke*, och ger hufvudordet en rakt motsatt mening, t. ex.: *Lärd, olärd*; *vis, ovis*; *gilla, ogilla*. Hithörande själfklara ord uppräknas här nedan. — 2) Utmärker i somliga ord en brist, ett fel eller försämring, t. ex.: *Djur, odjur*; *sed, osed*; *yett, ovett*; *vana, ovana* (både: brist på *vana*, och: elak *vana*). — Sådana ord, i hvilka *o* kan utbytas med *icke*, och som ingen vidare förklaring behöfva, äro: *Oadlad, Oadlig, Oafdelad* ell. *Oafdelat, Oafdomd, Oafhjelp* ell. *Oafhulpen, Oafhjelpig, Oafsklädd, Oafkunnad, Oafskickad, Oafskild, Oafskiljelig, Oafskummad, Oafskurad, Oafskyffad, Oafskuren, Oafsköjd, Oafslutad, Oafslöjad, Oafstraffad, Oafsynad, Oafsäld, Oafsänd, Oafsöndrad, Oafstorkad, Oafstryckt, Oaftröskad, Oafstvädd, Oafstäckt, Oanad, Oandäktig, Oangriplig, Oanlitad, Oanmodad, Oanmålad, Oansad, Oanskafvad, Oantaglig, Oantaglighet, Oantecknad, Oantänd, Oantändbar, Oantändlig, Oanvänd, Oarmerad, Oartistisk, Oartistiskt, Obakad, Obanad, Obalsamerad, Obarkad, Obebodd, Obeboelig, Obebyggd, Obebyggelig, Obedigad, Obefolkad, Obefordrad, Obefäst* eller